

## Interpellationssvar

Dnr 23KS87-3  
2023-03-22

Kommunfullmäktige

### Svar på Interpellation från Moderaterna (M) - Inrättande av ett permanent valkansli

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 20 februari 2023, väckte Roland Nilsson - Moderaterna (M) följande interpellation.

”Valnämnden är den lokala valmyndigheten och har hela ansvaret för att valen genomförs på ett korrekt sätt. Nämnden utser och utbildar röstmottagare och ska se till att det finns vallokaler och lokaler för förtidsröstning samt tillser att allt materiel finns på plats då röstning ska genomföras. Nämnden svarar också för den preliminära räkningen av rösterna dels på valkvällen, dels på onsdagen veckan efter valdagen.

Vid valet 2022 sjönk valdeltagandet kraftigt. Valdeltagandet minskade från 85,58% 2018 till 81,18% 2022 vid valet till Gävle kommunfullmäktige. Således minskade valdeltagandet med 4,4 procentenheter. En anledning kan antas vara att det bildades köer vid vallokalerna och att personer av den anledningen avstod från att rösta.

Nya regler har tillkommit för att stärka valhemligheten. Tidigare var valsedlarna placerade på bord öppet i vallokalen men numera ska valsedlarna väl-jas med skydd från insyn från andra personer. Valnämnden har tagit över ansvaret från partierna för att lägga ut samtliga valsedlar. Det ska vara tydligt för väljarna att valsedlar ska väljas och rösterna göras i ordning i enskildhet bakom en skärm. Väljare med funktionsnedsättning kan på begäran få hjälp.

Valnämnden var inför valet 2022 inte tillräckligt förberedd på de svårigheter som de nya reglerna innebar med till exempel krav på översyn av vallokalerna.

Sektor styrning och stöd bemannar idag ett tillfälligt valkansli, vilket inte har fått erforderliga resurser för att kunna sätta sig in i de krav som ställs med de nya reglerna. En mycket olycklig omständighet var dessutom att den jurist som var utsedd till val-ledare slutade två veckor före det allmänna valet i september 2022.

Mot bakgrund av ovanstående frågor jag valnämndens ordförande:

- Vilka åtgärder avser du att föreslå för att lösa ovannämnda problem?
- Kommer du att föreslå att Gävle kommun inrättar ett permanent val-kansli som bistår valnämnden med det praktiska och administrativa genomförandet av valen i Gävle?”

**Roger Persson (MP)**, Valnämndens ordförande fick i uppdrag att besvara interpellationen.

## Som svar på interpellationen vill jag anföra följande

Valnämnden har ingen egen anställd personal utan har fått personell förstärkning inför och under val från sektor Styrning och Stöd. Under hösten 2021 startade förberedelser med bemanning av valkansli och i början av 2022 genomfördes bland annat översyn av vallokaler och förberedelser inför rekrytering av röstmottagare.

Utifrån en ökad oro i omvärlden beslutade valnämnden att inför valet 2022 att vidta flera förebyggande åtgärder och insatser för att uppnå valnämndens mål. En risk- och sårbarhetsanalys togs fram och en krisövning genomfördes tillsammans med säkerhetsavdelningen. Valnämndens presidium och valkansli deltog i flera utbildningar med valmyndigheten och SKR. Alla röstmottagare deltog på en omfattande utbildning, efter nya direktiv från valmyndigheten. En utvärdering av valet har genomförts av valkansliet som utgör viktig erfarenhet inför planering av framtida val. I utvärderingen framkom bland annat att de nya riktlinjerna om avskärmade valsedelstall med endast en person åt gången, sannolikt orsakat längre köer än vid tidigare val. En erfarenhet som även valmyndigheten beskriver i sin utvärdering av valet 2022 i Sverige. Samtidigt visade den nationella utvärderingen att mediantiden för att rösta var 10 minuter och att över 80 % av personer som röstade uppgav att det tog högst 20 minuter.

Valmyndigheten lämnar i sin utvärdering en rad förslag på förändringar i vallagen. Valsäkerheten har stärkts med den nya avskärmningen, men har också skapat ett merarbete för kommunerna. En viktig åtgärd är att se över valsedelssystemet i syfte att förenkla, förbättra, och skapa ett mindre sårbart system som ökar säkerheten av svenska val och bibehåller det höga förtroende som finns för valgenomförandet. En åtgärd som också framförts från många kommuner, för att minska tidsåtgången vid vallokaler, är att en och samma plats används både för valsedlar och där väljaren gör i ordning sina röstsedlar.



Fler av valmyndighetens förslag till förändringar i vallagen och föreskrifter för valet tror jag vore positiva för valgenomförandet och underlätta arbetet för valnämnden om de införs.

Valnämnden har utifrån utvärdering av valet 2022 framfört behov av att tidigt innevarande år starta upp arbetet inför EU val 2024. Under våren kommer valkansli bemannas med en valledare. Den primära uppgiften är att ta fram en tydlig aktivitetsplan för hela valprocessen. En annan viktig uppgift, som valnämnden beslutat i sin verksamhetsplan, är att till hösten se över våra röstningslokaler inför kommande val.

Valnämndens uppgift är att genomföra ett rättssäkert val och därtill ha erforderliga resurser för det. Valnämnden kommer att besluta om åtgärder baserat på den utvärdering som nämnden gjort efter de allmänna valen 2022. Exakt hur kommunens förvaltning kopplat till valnämndens ansvar kommer att se ut är för tidigt att slå fast. Det finns olika sätt att organisera arbetet. Lärdomar från hur andra kommuner med liknande förutsättningar som Gävle behöver vara en del i arbetet framåt.

Det är självklart en demokratisk brist att valdeltagandet sjönk i de allmänna valen 2022. Gävle kommun och valnämnden kommer att behöva arbeta hårt de framöver för att vända den utvecklingen. Särskilt viktigt är det att se till att valdeltagandet inte skiljer mellan personer beroende på deras bakgrund, utbildningsnivå eller någon av diskrimineringsgrunderna. Det är ett arbete som hela kommunen måste involveras i, inte minst genom arbetet med Gävle kommuns Sociala hållbarhetsprogram. För att stärka det demokratiska deltagande måste målen samtliga fyra områden i programmet – Trygghet, Jämställda och jämlika villkor, Delaktighet och inflytande samt Icke-diskriminering – uppnås.

Härmed anser jag att interpellationen är besvarad.

Roger Persson (MP)  
Ordförande Valnämnden